

Papež Frančišek

Apostolsko pismo
v obliki motu proprio

VI STE LUČ SVETA VOS ESTIS LUX MUNDI

»Vi ste luč sveta. Mesto, ki stoji na gori, se ne more skriti« (Mt 5,14). Naš Gospod Jezus Kristus kliče vsakega vernika k temu, da je svetel zgled kreposti, popolnosti in svetosti. Pravzaprav smo vsi mi poklicani, da dejansko pričujemo o veri v Kristusa v svojem življenju in še posebej v svojem odnosu do bližnjega.

Zločini spolnih zlorab žalijo našega Gospoda, povzročajo telesno, psihično in duhovno škodo žrtvam ter prizadenejo skupnost vernikov. Da se ti pojavi v najrazličnejših oblikah ne bi več ponovili, je potrebno nenehno in globoko spreobrnjenje src, potrjeno s konkretnimi in učinkovitimi dejanji, ki vključujejo vse v Cerkvi, zato da bi bilo preko osebne svetosti in moralne obveze mogoče prispevati k pospeševanju polne verodostojnosti evangeljskega oznanila in učinkovitosti poslanstva Cerkve. To je mogoče le z milostjo Svetega Duha, ki se razliva v naša srca, saj se moramo vedno spominjati Jezusovih besed: »Brez mene ne morete ničesar storiti« (Jn 15,5). Čeprav je bilo že veliko storjenega, se moramo iz grenkih izkušenj preteklosti še naprej učiti, da bi mogli z upanjem gledati v prihodnost.

Ta odgovornost je predvsem na naslednikih apostolov, ki so od Boga izbrani, da kot pastirji vodijo svoje ljudstvo, in terja od njih obvezo, da zvesto hodijo po poti božjega Učitelja. Prav zaradi svojega poslanstva škofje »kot Kristusovi namestniki in odposlanci vodijo njim zaupane delne Cerkve z nasveti, s spodbujanjem, z zgledi, pa tudi s svojo avtoriteto in sveto oblastjo, ki pa jo uporabljajo samo za spodbujanje svoje črede k rasti v resnici in svetosti; pri tem naj si bodo v svesti, da mora, kdor je največji, biti kakor najmanjši in predstojnik kakor strežnik« (C 27). Kar še posebej zadeva naslednike apostolov, zadeva tudi vse tiste, ki na različne načine opravljajo službe v Cerkvi, izpovedujejo evangeljske svete ali so poklicani, da služijo krščanskemu ljudstvu. Zato je dobro, da se postopki za preprečevanje in spopadanje s temi zločini, zaradi katerih je izdano zaupanje vernikov, sprejmejo na univerzalni ravni.

Želim, da se ta obveznost v polnosti uresniči na cerkveni način, ki bo izraz občestvenosti, ki nas povezuje, v vzajemnem poslušanju in odprtosti za doprinos tistih, ki ta proces spreobrnjenja nosijo v srcu.

Zato določam:

I.

SPLOŠNE DOLOČBE

Čl. 1 – Področje uporabe

§ 1. Te norme se uporabljajo v primerih prijav klerikov oziroma članov ustanov posvečenega življenja ali družb apostolskega življenja in se nanašajo na:

a) kazniva dejanja zoper šesto Božjo zapoved, in sicer:

- i. s silo ali grožnjo ali z zlorabo oblasti prisiljevati nekoga, da izvrši ali se podvrže spolnemu dejanju;
- ii. izvršitev spolnega dejanja z mladoletno ali ranljivo osebo:

iii. ustvarjanje, razkazovanje, posedovanje ali razširjanje otroške pornografije, vključno po elektronski poti, kot tudi pridobivanje ali prepričevanje mladoletne ali ranljive osebe za sodelovanje v pornografskih predstavah;

b) ravnanja oseb iz 6. člena glede dejanj ali opustitev, katerih cilj je vmešavanje v postopke ali izogibanje civilnim ali kanoničnim preiskavam, upravnim ali kazenskim, v odnosu do določenega klerika ali redovnika v zvezi s kaznivimi dejanji, ki so omenjena v točki a) tega paragrafa.

§ 2. V skladu s temi normami je:

a) »mladoleten«: vsaka oseba pod 18. letom starosti ali kdor je v skladu z zakonom njej enak;

b) »ranljiva oseba«: vsaka oseba v stanju bolezni, fizične ali psihične šibkosti oziroma odvzete osebne svobode, ki dejansko, četudi občasno, omejuje njeno zmožnost razumeti oziroma hoteti ali kakorkoli se upreti napadu;

c) »otročka pornografija«: kakršnokoli prikazovanje neke mladoletne osebe, ne glede na sredstvo, ki se uporablja, vpletene v izrecno spolna dejanja, resnična ali izmišljena, in kakršnokoli prikazovanje spolnih organov mladoletnih oseb z nameni, ki so izrazito povezani s spolnostjo.

Čl. 2 – Sprejem prijav in varovanje podatkov

§ 1. Upošteva se smernice, ki so jih morebiti sprejele določene škofovske konference, škofovske sinode patriarhalnih Cerkev in velikih nadškofijskih Cerkev ali sveti hierarhov metropolitanskih Cerkev *sui iuris*, morajo škofije ali eparhije, posamič ali skupaj, v roku enega leta od dne, ko te norme stopijo v veljavo, ustanoviti enega ali več stalnih in javnosti lahko dostopnih sistemov za podajo prijav, lahko tudi z uvedbo ustreznega cerkvenega urada. Škofije in eparhije obvestijo papeškega predstavnika o uvedbi sistemov, o katerih govori ta paragraf.

§ 2. Informacije, povezane s tem členom, so zaščitene in je treba z njimi ravnati tako, da je zagotovljeno njihovo varovanje, neokrnjenost in zaupnost v smislu kann. 471, tč. 2 ZCP, in 244 § 2, tč. 2 ZKVC.

§ 3. Razen tega, kar je določeno v čl. 3 § 3, mora ordinarij, ki je prejel prijavo, le-to brez odlašanja izročiti ordinariju kraja, kjer naj bi se dejanja zgodila, kakor tudi lastnemu ordinariju prijavljene osebe, ki bosta nato postopala v skladu s pravom, kot je to za tak primer določeno.

§ 4. Glede tega, kar je rečeno v tem naslovu, so eparhije izenačene s škofijami, hierarh pa je izenačen z ordinarijem.

Čl. 3 – Prijava

§ 1. Razen v primerih, ki jih omenjata kann. 1548 § 2 ZCP in 1229 § 2 ZKVC, je klerik oziroma član ustanove posvečenega življenja ali družbe apostolskega življenja vsakič, ko izve ali ima utemeljene razloge za to, da verjame, da je bilo storjeno katero od dejanj, omenjenih v čl. 1, dolžan nemudoma prijaviti dejanje ordinariju kraja, kjer naj bi se dejanja zgodila, ali kateremu drugemu ordinariju, ki ga omenjata kann. 134 ZCP in 984 ZKVC, upoštevajoč, kar določa § 3 tega člena.

§ 2. Vsakdo lahko poda prijavo, ki se nanaša na dejanja iz čl. 1, upoštevajoč način, kot se omenja v prejšnjem členu, ali na kakršenkoli drug ustrezen način.

§ 3. Kadar se prijava nanaša na katero od oseb, omenjenih v čl. 6, se jo posreduje ustrezni pristojni oblasti, ki se omenja v čl. 8 in 9. Prijavo je mogoče zmeraj posredovati na Sveti sedež, bodisi neposredno ali pa preko papeškega predstavnika.

§ 4. Prijava naj vsebuje vse možne podrobnosti, kot so informacije o času in kraju dejanja, o vpletenih ali obveščenih osebah, kakor tudi vsako drugo okoliščino, ki bi lahko bila koristna za zagotovitev ustrezne presoje dejanj.

§ 5. Podatke je mogoče pridobiti tudi *ex officio*.

Čl. 4 – Zaščita osebe, ki podaja prijavo

§ 1. Prijava, ki je podana v skladu s 3. čl., ne predstavlja kršitve službene tajnosti.

§ 2. Razen tega, kar določa kan. 1390 ZCP ter kann. 1452 in 1454 ZKVC, so predsodki, povračilni ukrepi ali diskriminacija zaradi podane prijave prepovedani in lahko pomenijo ravnanje, ki se omenja v čl. 1 § 1, točka b).

§ 3. Tistemu, ki je podal prijavo, ni glede njene vsebine mogoče naložiti nobene obveze molčečnosti.

Čl. 5 – Skrb za ljudi

§ 1. Cerkevne oblasti se zavezujejo k temu, da bodo tisti, ki trdijo, da so bili prizadeti, skupaj s svojimi družinami obravnavani z dostojanstvom ter spoštovanjem in se jim bo nudila predvsem:

- a) sprejetost, slišnost in spremljanje, tudi preko posebnih ustanov;
- b) duhovna pomoč;
- c) zdravniška, terapevtska in psihološka pomoč, kot zahteva določen primer.

§ 2. Varovati je treba dobro ime in zasebnost vpletenih oseb ter tudi zaupnost osebnih podatkov.

II.

DOLOČILA GLEDE ŠKOFOV IN TISTI, KI SO JIM ENAKI

Čl. 6 – Področje uporabe glede na osebe

Postopkovne norme se v tem naslovu nanašajo na ravnanja iz čl. 1, ki so jih storili:

- a) kardinali, patriarhi, škofje in odposlanci rimskega papeža;
- b) kleriki, ki vodijo ali so vodili kakšno delno Cerkev oziroma njej podobno pravno osebo, latinsko ali Vzhodno, upošteva osebne ordinariate, za dejanja, storjena *durante munere*;
- c) kleriki, ki vodijo ali so vodili osebno prelaturu, za dejanja, storjena *durante munere*;
- d) tisti, ki so ali so bili vrhovni predstojniki papeškopravnih ustanov posvečenega življenja ali družb apostolskega življenja ter tudi samostanov *sui iuris*, za dejanja, storjena *durante munere*.

Čl. 7 – Pristojni dikasterij

§ 1. Za namene iz tega naslova se izraz »pristojni dikasterij« nanaša na Kongregacijo za nauk vere glede kaznivih dejanj, ki so ji v skladu z veljavnimi normami pridržana; v vseh drugih primerih in če gre za njihovo pristojnost, ki jim jo daje lastno pravo Rimske kurije, pa tudi na:

- Kongregacijo za Vzhodne Cerkve;
- Kongregacijo za škofove;
- Kongregacijo za evangelizacijo narodov;
- Kongregacijo za kler;
- Kongregacijo za ustanove posvečenega življenja in družbe apostolskega življenja.

§ 2. Da bi zagotovili kar najboljše sodelovanje, pristojni dikasterij o prijavi in rezultatih preiskave obvesti Državno tajništvo in druge dikasterije, na katere se stvar neposredno nanaša.

§ 3. Komunikacija med metropolitom in Svetim sedežem, o kateri govori ta naslov, poteka preko papeškega predstavnika.

Čl. 8 – Postopek, ki se uporablja v primeru prijave škofa latinske Cerkve

§ 1. Oblast, ki prejme prijavo, jo posreduje tako Svetemu sedežu kot metropolitu tiste cerkvene pokrajine, v kateri ima prijavljena oseba domovilišče.

§ 2. Če se prijava nanaša na metropolita oziroma če je metropolitanski sedež izprazen, se jo posreduje Svetemu sedežu in podrejenemu škofu, ki je najstarejši po posvečenju. Na slednjega se v takem primeru nanašajo nadaljnje določbe, ki zadevajo metropolita.

§ 3. V primeru, da se prijava nanaša na papeškega odposlanca, se jo posreduje neposredno Državnemu tajništvu.

Čl. 9 – Postopek, ki se uporablja za škofe Vzhodnih katoliških Cerkva

§ 1. V primeru, ko se prijava nanaša na škofa patriarhalne, velike nadškofijske ali metropolitanske Cerkve *sui iuris*, se jo posreduje ustreznemu patriarhu, velikemu nadškofu ali metropolitu Cerkve *sui iuris*.

§ 2. Kadar se prijava nanaša na metropolita patriarhalne ali velike Vzhodne Cerkve, ki svoje poslanstvo opravlja na ozemlju teh Cerkva, se jo posreduje ustreznemu patriarhu oziroma velikemu nadškofu.

§ 3. Oblast, ki v prej omenjenih primerih prejme prijavo, le-to posreduje tudi Svetemu sedežu.

§ 4. Kadar se prijava nanaša na škofa ali metropolita zunaj ozemlja patriarhalne, velike Vzhodne ali metropolitanske Cerkve *sui iuris*, se jo posreduje Svetemu sedežu.

§ 5. V primeru, da se prijava nanaša na patriarha, velikega nadškofa ali metropolita Cerkve *sui iuris* oziroma na škofa drugih Vzhodnih Cerkva *sui iuris*, se jo posreduje Svetemu sedežu.

§ 6. Sledeča določila glede metropolita se uporabljajo za cerkveno oblast, ki ji je posredovana prijava na osnovi tega člena.

Čl. 10 – Uvodne dolžnosti metropolita

§ 1. Če je prijava utemeljena, metropolit nemudoma zaprosi pristojni dikasterij za dovoljenje, da lahko začne s preiskavo. Če pa metropolit smatra, da prijava očitno ni utemeljena, o tem obvesti papeškega predstavnika.

§ 2. Dikasterij ukrepa brez odlašanja, vsekakor pa v roku 30 dni, odkar prejme prvo poročilo od papeškega predstavnika ali pa prošnjo za pooblastilo s strani metropolita, in poda ustrezna navodila o tem, kako postopati v konkretnem primeru.

Čl. 11 – Zaupanje preiskave osebi, ki ni metropolit

§ 1. Če pristojni dikasterij smatra, da je preiskavo primerno zaupati osebi, ki ni metropolit, se ga o tem obvesti. Metropolit vse informacije in zadevne dokumente izroči s strani dikasterija pooblaščenim osebi.

§ 2. V primeru iz prejšnjega paragrafa se določbe glede metropolita, ki sledijo, nanašajo na osebo, pooblaščenico, da izvede preiskavo.

Čl. 12 – Potek preiskave

§ 1. Ko metropolit s strani pristojnega dikasterija prejme pooblastilo, v skladu s prejetimi navodili, osebno ali preko ene oziroma več primernih oseb:

- a) zbere potrebne informacije glede dejstev;
- b) pridobi informacije in dokumente, ki se potrebujejo za preiskavo in so v hrabi v arhivih cerkvenih uradov;
- c) po potrebi pritegne k sodelovanju druge ordinarije ali hierarhe;
- d) prosi za informacije osebe in ustanove, tudi civilne, ki bi lahko bile koristne za preiskavo.

§ 2. Če je treba zaslišati mladoletno ali ranljivo osebo, stori metropolit to na tak način, da se upošteva njihov položaj.

§ 3. V primeru, da obstajajo utemeljeni razlogi za to, da bi se informacije ali dokumenti, ki se nanašajo na preiskavo, lahko odtujili ali uničili, sprejme metropolit ustrezne ukrepe za njihovo ohranitev.

§ 4. Čeprav si metropolit pomaga z drugimi ljudmi, ostaja kljub temu odgovoren za usmerjanje in odvijanje preiskav kakor tudi za pravočasno izvajanje navodil, ki se omenjajo v čl. 10 § 2.

§ 5. Metropolitu pomaga notar, ki ga svobodno izbere v skladu s kann. 483 § 2 ZCP in 253 § 2 ZKVC.

§ 6. Metropolit mora delovati nepristransko in brez konflikta interesov. Če smatra, da je v konfliktu interesov in ne more ohranjati potrebne nepristranskosti za zagotovitev celovitosti preiskave, se je dolžan vzdržati in sporočiti okoliščine pristojnemu dikasteriju.

§ 7. Oseba, ki se preiskuje, uživa domnevo nedolžnosti.

§ 8. Metropolit, kadar mu to naroči pristojni dikasterij, o preiskavi obvesti osebo, zoper katero je le-ta uvedena, jo zasliši glede dejstev in jo povabi, da predstavi svoj zagovor. V takšnih primerih si lahko oseba, zoper katero teče preiskava, priskrbi zastopnika.

§ 9. Vsakih 30 dni posreduje metropolit pristojnemu dikasteriju poročilo o stanju preiskave.

Čl. 13 – Vloga kvalificiranih oseb

§ 1. V skladu z morebitnimi direktivami škofovske konference, škofovske sinode ali sveta hierarhov o tem, na kak način pomagati metropolitu pri preiskavi, lahko škofje določene pokrajine, posamič ali skupaj, določijo sezname kvalificiranih oseb, izmed katerih lahko metropolit izbere tiste, ki so najbolj primerne, da mu glede na potrebe posameznega primera pomagajo pri preiskavi, upoštevaje pomoč, ki mu jo lahko nudijo laiki v skladu s kann. 228 ZCP in 408 ZKVC.

§ 2. Metropolit lahko kljub vsemu svobodno izbere druge osebe, ki so enako kvalificirane.

§ 3. Tisti, ki metropolitu pomaga pri preiskavi, mora delovati nepristransko in brez konflikta interesov. Če smatra, da je v konfliktu interesov in ne more ohranjati potrebne nepristranskosti za zagotovitev celovitosti preiskave, se je dolžan vzdržati in sporočiti okoliščine metropolitu.

§ 4. Osebe, ki pomagajo metropolitu, zaprisežejo, da bodo svojo nalogo primerno in zvesto opravljale.

Čl. 14 – Trajanje preiskave

§ 1. Preiskava se mora zaključiti v 90 dneh oziroma v času, določenem v navodilih, omenjenih v čl. 10 § 2.

§ 2. Iz upravičenih razlogov lahko metropolit pristojni dikasterij zaprosi za podaljšanje.

Čl. 15 – Previdnostni ukrepi

Kadar dejstva in okoliščine to zahtevajo, metropolit predlaga pristojnemu dikasteriju, da se sprejmejo zagotovila ali ustrezni previdnostni ukrepi glede osebe, zoper katero teče preiskava.

Čl. 16 – Ustanovitev sklada

§ 1. Cerkvene pokrajine, škofovske konference, škofovske sinode in sveti hierarhov lahko osnujejo sklad, namenjen pokrivanju stroškov preiskave, ki se ga ustanovi v skladu s kann. 116 in 1303 § 1 tč. 1 ZCP in 1047 ZKVC in se ga upravlja po določbah kanonskega prava.

§ 2. Na prošnjo pooblaščenega metropolita mu sredstva, ki so potrebna za preiskavo, zagotovi upravitelj sklada. Metropolit ob zaključku preiskave omenjenemu upravitelju predloži obračun stroškov.

Čl. 17 – Posredovanje dokumentov in *votuma*

§ 1. Ko metropolit zaključi s preiskavo, posreduje pristojnemu dikasteriju dokumente skupaj s svojim *votumom* o rezultatih preiskave in z odgovori na morebitna povpraševanja iz navodila, ki ga omenja čl. 10 § 2.

§ 2. Če s strani pristojnega dikasterija ni drugih navodil, zadolžitve metropolita prenehajo z zaključkom preiskave.

§ 3. V skladu z navodili pristojnega dikasterija metropolit, če je prejel takšno prošnjo, o izsledkih preiskave obvesti osebo, ki zatrjuje, da je bila prizadeta, oziroma njene zakonite zastopnike.

Čl. 18 – Nadaljnji ukrepi

Če pristojni dikasterij ne odloči, da je treba izvesti dodatno preiskavo, nadaljuje po določbi prava, kot je predvideno za določen primer.

Čl. 19 – Upoštevanje državnih zakonov

Te norme se uporabljajo ne glede na pravice in dolžnosti, ki jih določajo državni zakoni, posebej tisti, ki se nanašajo na dolžnost podaje morebitnih prijav pristojnim civilnim oblastem.

Te norme so potrjene ad experimentum za tri leta.

Določam, da se to Apostolsko pismo v obliki motu proprio razglasi z objavo v L'Osservatore Romano, stopi v veljavo 1. junija 2019 in se nato objavi v Acta Apostolicae Sedis.

V Rimu, pri Sv. Petru, 7. maja 2019, v sedmem letu pontifikata.

FRANČIŠEK